

Cultuurplan Stichting Poetry International 2013-2016

Gemeente Rotterdam

Rotterdam, 13 december 2011

Inhoud

A Missie en doelstellingen

B *Terugblik*: Poetry International tot en met 2012

- 1 Poetry International Festival
- 2 Poetry International Web
- 3 Poetry International Archief
- 4 Gedichtendag
- 5 VSB Poëzieprijs

C Beleidsmatige speerpunten Rotterdam 2013-2016

D *Vooruitblik*: Poetry International in 2013-2016

- 1 Poetry International Festival
- 2 Gedichtendag en VSB Poëzieprijs
- 3 Poetry International Web en Archief: *het digitale poëziedomein*
- 4 Nieuwe activiteiten voor Rotterdam
- 5 Meer doen in sobere tijden

E Communicatie

F Educatie en talentontwikkeling

Het Gedicht is een Bericht

Jules Deelder

De poëzieregels bij de hoofdstukken maken deel uit van het project Het Gedicht is een Bericht. De regels, die ooit zijn uitgesproken op het Poetry International Festival, rijden sinds 1988 op de flanken van de vuilniswagens van Roteb mee door de wijken van Rotterdam.

De missie van Poetry International

Poetry International werkt als onafhankelijke literaire organisatie aan een krachtige aanwezigheid van goede poëzie wereldwijd. Poetry International speurt de wereld af naar de beste dichters en gedichten en organiseert fysieke en digitale ontmoetingen tussen lezers, dichters en andere betrokkenen om die poëzie te presenteren en te delen. Ze initieert en participeert in netwerken die de kennis van en liefde voor poëzie bevorderen. In standplaats Rotterdam is Poetry International het vlaggenschip van het literaire leven. Nationaal en internationaal staat de naam Poetry International voor professionaliteit en kwaliteit.

Omschrijving van de organisatie

Poetry International laat lezers, luisteraars en andere cultuurliefhebbers poëzie van over de hele wereld zien, horen en lezen, op een makkelijk toegankelijke en aantrekkelijke manier. Programma's en presentaties in fysieke en digitale vorm zijn er evenzeer voor kenners als voor nieuwsgierige beginnende poëzielezers. Waar het kan laat Poetry International de dichters zelf hun poëzie ten gehore brengen, op avonden in Rotterdam, tijdens het Poetry International Festival, op Gedichtendag en via de website.

Door ieder jaar de wereldtop der poëzie naar Nederland te halen, zet Poetry International de stad Rotterdam internationaal op de kaart. Door de activiteiten op internationaal, nationaal en lokaal gebied kent iedere wereldburger, iedere Nederlander en iedere Rotterdammer met een poëziehart Rotterdam als een van de belangrijkste poëziesteden ter wereld.

De doelstellingen van Stichting Poetry International voor 2013-2016

- 1 Aanbod van een keten aan activiteiten op het gebied van poëzie in Nederland en daarbuiten;
- 2 Een zichtbare, structurele verankering in Rotterdam met herkenbare en aansprekende activiteiten;
- 3 Prominente rol in het vergroten van de zichtbaarheid en de ontwikkeling van de Nederlandse poëzie;
- 4 Aantrekkelijk en helder zichtbaar maken van alle activiteiten in heden en verleden op een enkele website;
- 5 Volledige ontsluiting van het archief (tekst, beeld en geluid).

Doelstellingen Poetry International Festival

- 1 Programma terugbrengen tot de kern: presentatie van internationale en nationale poëzie;
- 2 Prominente rol voor Nederlandse poëzie op het festival: netwerk creëren van Nederlandstalige dichters;
- 3 Het festival wordt naast platform voor poëziefhebbers en dichters ook platform voor vertalers;
- 4 Vergroten van de zichtbaarheid in de stad;
- 5 Programmering met oog voor kwaliteit én actualiteit.

Doelstellingen Gedichtendag en VSB Poëzieprijs

- 1 Rol Poetry International terugbrengen tot de kern: overkoepelende communicatie en strategie;
- 2 Uitbesteding van uitvoerende communicatie en educatie;
- 3 Met traject VSB Poëzieprijs aandacht en enthousiasme Nederlandse poëzie bevorderen.

Doelstellingen Digitaal Poëzieplatform

- 1 Presentatie van alle activiteiten van Poetry International in heldere samenhang op één website;
- 2 Groei aantal deelnemende landen op internationale website;
- 3 Organisatorische stabilisatie website;
- 4 Doorzoekbaar archief op dichter, titel, thema, inhoud en associatie.

1 **Poetry International Festival**

Stichting Poetry International wordt vooral geassocieerd met het jaarlijkse Poetry International Festival. Niet verwonderlijk, want al 43 jaar is het festival de belangrijkste activiteit van de stichting en één van de belangrijkste poëziefestivals ter wereld. Poetry International houdt voortdurend in de gaten welke dichters in binnen- en buitenland tot de belangrijkste of meest talentvolle van het moment behoren en selecteert uit die groep zo'n twintig dichters voor deelname aan het festival. Ze presenteren er hun poëzie en participeren in allerlei thematische programma's, vertaalprogramma's, masterclasses, debatten en interviews. Vanwege de informele sfeer en de vele intieme programma's krijgt het publiek volop de gelegenheid om de dichters persoonlijk te spreken of met ze in debat te gaan.

Ieder jaar heeft het festival aandacht voor actuele maatschappelijke thema's en de doorwerking daarvan in de poëzie, voor klassieke dichters en klassieke bundels, maar ook voor de nieuwste ontwikkelingen in de poëzie, zoals bijvoorbeeld digitale poëzie. Alle poëzievoordrachten worden middels projecties simultaan vertaald in het Engels en het Nederlands.

Alle festivalvoordrachten en vele speciale programma's zijn online te volgen via *livestreams* op Poetry International Web (gemiddeld 6000 bezoekers per dag). Al deze opnamen worden weer onderdeel van de digitale archiefcollectie van Poetry International.

Het festival is een geliefde omgeving voor het houden van boekpresentaties en prijsuitreikingen zoals de C. Buddingh'-prijs voor het beste poëziedebuut en de Brockway-prijs voor beste poëzievertaling. Ook worden er voor het onderwijs (van primair tot hoger onderwijs) activiteiten georganiseerd. Met lesprogramma's, schoolbezoek door dichters en met masterclasses *poëzie lezen* en *poëzie schrijven* door de festivaldichters. In totaal kent het Poetry International Festival zo'n vijftig activiteiten, variërend van Grote Zaalprogramma's tot vertaalworkshops in kleine settings. Het festival trekt jaarlijks tussen de 4200 en 5500 bezoekers, waarvan 60% uit Rotterdam komt.

Het Poetry International Festival toont de kwaliteit en de veelzijdigheid van (internationale) poëzie en bevordert door een gevarieerd en interdisciplinair programma kennis van en enthousiasme voor poëzie. Het uitgangspunt is dat je het meeste plezier aan poëzie beleeft als je de dichter zelf hoort en ziet voorlezen.

De groei en het bereik in 2009-2012

Het festival heeft tijdens zijn bestaan nooit stilgestaan, maar juist de laatste jaren zijn er veel nieuwe elementen toegevoegd. Bijvoorbeeld de *Poetry Slam* (performance-poëzie met wedstrijdelement), de projecten rond poëzie en beeldende kunst, digitale poëzie, de speciale Rotterdamdag, masterclasses *poëzie lezen* en *poëzie schrijven* en het vertaalsymposium voor gevestigde en aankomende vertalers.

Het doel om in programmering en communicatie de drempel naar het festival voor een breder publiek te verlagen betaalde zich uit in hogere bezoekerscijfers dan ooit, met een absoluut hoogtepunt in jubileumjaar 2009, toen er 5500 bezoeken werden geteld. In 2010 en 2011 bleven de bezoekerscijfers ruim boven de 4000, bijna 1000 hoger dan in de cultuurplanperiode 2005-2008. Veranderingen in de opzet van het festival, met meer programma's, samenwerking met andere disciplines, interactieve projecten en actuele thematiek bleken aan te slaan.

2 Poetry International Web

*Verbindt wie zoekt
Met wie liever niet herkend wil worden*
Giampiero Neri

Het Poetry International Web, dat sinds 2002 bestaat, is een wereldwijd opgezette, toonaangevende website op het gebied van internationale poëzie, met actueel nieuws, artikelen, audio- en video-opnamen, interviews en links naar poëzie-organisaties. De kern van de website wordt gevormd door duizenden gedichten van belangrijke moderne dichters uit de hele wereld, in de originele taal en Engelse vertaling. Het web wordt onder leiding van Poetry International gemaakt door zestien redacteurs verspreid over alle continenten. Zij speuren hun taalgebied af naar de beste dichters en gedichten om ze te vertalen en via het web aan te bieden aan een wereldwijd publiek. Internationale uitwisseling van goede poëzie, het stimuleren van poëzie-vertalingen en het bevorderen van kennis van en enthousiasme voor poëzie zijn de kerndoelen van het Web. Sinds het ontstaan van Poetry International Web is Poetry International aanjager en partner in het project. Vanaf 2009 maakt Poetry International Web volledig deel uit van de stichting. Deze ineenvlechting heeft zichtbaar vruchten afgeworpen. Dichters worden nu ruim voor het festival op Poetry International Web geïntroduceerd en er zijn gedichten, vertalingen en debatten rond de thematiek te vinden. Vanaf mei staat de internationale website geheel in het teken van het festival, met festivalclips, gedichten, geluidsopnamen en het festivalprogramma, ook toegankelijk gemaakt voor *smartphone* en *tablets*. Op het festival speelt de internationale website een belangrijke rol: de redacteurs presenteren de dichters uit hun land, bijvoorbeeld in interviews. De site vormt een platform voor levendige *festivalblogs* en programma's worden er *live gestreamd* wat zorgt voor een aantoonbare internationale verbreding van het publiek.

3 Poetry International Archief

*Alles van waarde is weerloos
wordt van aanraakbaarheid rijk*
Lucebert

43 Festivaljaren en elf jaar Poetry International Web hebben een uniek archief aan gedichten, vertalingen, geluids- en beeldopnamen opgeleverd. Momenteel omvat het archief tegen de 38.000 gedichten en vertalingen, waarvan 15.000 in het Nederlands (oorspronkelijk of als vertaling), van bijna 1500 dichters, onder wie tien Nobelprijswinnaars. Van alle festivalvoordrachten zijn audio-opnamen gemaakt. In totaal gaat het om zo'n duizend uur poëzie. In de lopende cultuurplanperiode heeft de digitalisering en ontsluiting van het archief een hoge prioriteit gekregen. Naar verwachting zal zowel het geluidsarchief als het papieren archief eind 2012 volledig gedigitaliseerd en tenminste op basisniveau ontsloten zijn.

In het verleden zijn tijdens festivals enkele tientallen film- en video-opnamen gemaakt, meestal door de publieke omroep. Sinds 2006 maakt Poetry International zelf opnamen van de dichters, in de vorm van Poetry Clips, door middel van videoregistratie en als resultaat van *live streaming*. Dit materiaal wordt uiteraard toegevoegd aan het audiovisueel archief van Poetry International. Samen met de vele lezingen, correspondenties, handschriften, foto's en kunstvoorwerpen vormt het een indrukwekkend poëziearchief.

De ontsluiting van het Poetry International Archief in 2009-2012

In 2007 werd met een informatieplan en een inventarisatie van de collectie de basis voor de digitalisering en ontsluiting van het archief gelegd. In samenwerking met de beheerder van het geluidsarchief, Radio Nederland Wereldomroep, is het grootste deel van de audio-opnamen gedigitaliseerd naar een duurzaam en gestandaardiseerd opslagformat voor audio (WAV). Een groot deel van dat materiaal is inmiddels op de belangrijkste kenmerken ontsloten. Deze basisontsluiting wordt medio 2012 afgerond.

De papieren collectie poëzie (1970-1990) wordt nu gedigitaliseerd in samenwerking met de Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren. Deze organisatie digitaliseert op grote schaal het Nederlandse literair erfgoed. Met de reeds digitaal beschikbare tekstdocumenten uit de periode 1990-2011 wordt een tekstarchief opgebouwd dat beantwoordt aan de internationaal aanvaarde opslagcriteria.

Gedichtendag is het belangrijkste publieksevenement op het gebied van de poëzie in Nederland en Vlaanderen. Elk jaar staat de laatste donderdag van januari in het teken van de poëzie. Poetry International draagt in nauwe samenwerking met Stichting Lezen Vlaanderen de overkoepelende organisatie van deze dag. Poetry International kiest het thema voor Gedichtendagthema, nodigt de schrijver van de Gedichtendagbundel uit en verzorgt de communicatie. Beide organisaties onderhouden de website als dynamisch platform voor ruim 450 manifestaties in Nederland en Vlaanderen, coördineren de persaandacht en realiseren en distribueren lessuggesties aan het Basisonderwijs en het Voortgezet Onderwijs.

De groei van Gedichtendag in 2009-2012

Zowel in Vlaanderen als Nederland heeft Gedichtendag een structurele plek gekregen in de programma's van theaters, instellingen, scholen, bibliotheken en andere organisaties. De media-aandacht is ten opzichte van de vorige cultuurplanperiode verdubbeld. De Gedichtendagbundel is met een oplage van rond de 20.000 exemplaren de meest succesvolle poëzie-uitgave van het jaar en verschijnt ook met grote regelmaat op de favorietenlijstjes van critici. Vanaf 2011 wordt een van de gedichten uit de bundel online van uitgebreid commentaar voorzien op *Dichter in het WEB*. De lessuggesties van Gedichtendag voor het Basis- en Voortgezet onderwijs worden steeds vaker en steeds meer gedownload en in lesprogramma's opgenomen. In 2011 werden de lessuggesties voor het Basisonderwijs 34.532 keer bekeken en voor het Voortgezet 14.972 keer. Vanaf 2011 worden er speciale suggesties voor het VMBO geschreven. Sinds 2010 wordt er door Poetry International met een aantal stedelijke partners een speciaal Gedichtendagprogramma met landelijke uitstraling in Rotterdam georganiseerd.

5 VSB Poëzieprijs

De VSB Poëzieprijs is de belangrijkste poëzieprijs in het Nederlandse taalgebied. Sinds 2011 wordt de uitreiking van de prijs door Poetry International op de vooravond van Gedichtendag georganiseerd op een centrale locatie in Nederland. Samenwerking met de NTR zorgt ervoor dat de uitreiking wordt uitgezonden via de publieke omroep in het programma *Morgen Gedichtendag* op Nederland 2. Poetry International organiseert voorafgaand aan de uitreiking een tournee met de vijf genomineerde dichters langs literaire evenementen en festivals in Nederland en Vlaanderen. De kosten voor organisatie van het hele traject rond de VSB Poëzieprijs, inclusief de personele inzet, worden betaald door het VSBfonds, naamgever van de prijs.

De groei van de VSB Poëzieprijs in 2010-2012

De overname van de organisatie van de VSB Poëzieprijs door Poetry International in 2011 heeft aantoonbaar geleid tot een grotere bekendheid en een breder publiek voor de prijs in het algemeen en voor de poëzie van de vijf genomineerde dichters in het bijzonder. De presentatie van de genomineerden op collega-festivals uit het netwerk van Poetry International en de samenwerking met de NTR droegen sterk bij aan het succes.

Relatie VSB Poëzieprijs en andere activiteiten van Poetry International

Met de organisatie en uitreiking van de VSB Poëzieprijs en een speciaal programma in Rotterdam rond de schrijver van de Gedichtendagbundel heeft Poetry International een belangrijke, inhoudelijke verdieping aan Gedichtendag kunnen toevoegen. Vanaf 2011 wordt de winnaar van de prijs gepresenteerd op het Poetry International Festival. Aan de hand van optredens, vertalingen en ontmoetingen met internationale uitgevers, dichters en andere poëzieprofessionals kan deze een stap naar een internationale carrière maken.

C Beleidsmatige speerpunten Rotterdam 2013-2016

De levendige binnenstad

*Ik zie in haar ogen de weerkaatsing van de kranen
En katrollen van de Rotterdamse haven*
Nuno Judice

- 1 Meer poëzie in de openbare ruimte: op de plinten in de stad, in het centrum (o.a. de Boogjes), rond het Stationsgebied, op gevels en op straat. Hierin werkt Poetry International nauw samen met o.a. het CBK, winkeliers-vereniging Nieuwe Binnenweg, de Stadsdichter en de Bibliotheek Rotterdam;
- 2 Uitbouw in samenwerking met de Roteb van het project *Het Gedicht is een Bericht*. De internationale poëzie krijgt een grotere rol in de activiteiten en uitingen van de Roteb. Rotebregels in audio worden onderdeel van Soundpiece Schouwburgplein, het project krijgt een zichtbare rol tijdens de Rotterdamdag op het festival en de naam Poetry International wordt nadrukkelijk via de wagens gecommuniceerd;
- 3 Zichtbare programmering Poetry International buiten de festivalperiode: minimaal vier keer per jaar Letterenclub in De Unie, Gedichtendagprogramma's in de Paradijkerk en programmatische bijdragen aan de stedelijke activiteiten van Passionate Bulkboek (zoals *Geen Daden Maar Woorden*, *Dag van de Literatuur*, *Dag van het Literatuuronderwijs*);
- 4 *Poet in Transit*: internationale dichter verhoudt zich onder regie van Poetry International zichtbaar tot de stad (debat, festivals en evenementen, regionale media, etcetra);
- 5 Rotterdammers vertalen Festivaldichters: Rotterdamse burgers wordt gevraagd dichters uit hun taalgebied te vertalen en deze vertalingen op diverse plekken te presenteren (festival, stadhuis, Dunya-festival, maar ook via diverse stedelijke media);
- 6 Manifestatie Poetry&Art tijdens het festival; uit de schouwburg naar vele Rotterdamse galeries.

Talentontwikkeling/Kunstbeoefening in de vrije tijd

Lezers zoeken iemand om in uit te rusten
Anne Vegter

- 1 Versterking samenwerking met kunstvakonderwijs, zoals de Willem de Kooning academie (grafisch en communicatie), Academie St. Joost Breda (Creatief Schrijven), Rietveld Academie (Schrijven), Koninklijke Academie en Vrije Academie Den Haag;
- 2 Organisatie workshops en lezingen over het schrijven én lezen van poëzie door programmeurs en festivaldichters tijdens en in de aanloop naar het festival;
- 3 Bevordering samenwerking tussen dichters, ontwerpers, filmers en beeldend kunstenaars met opdrachten voor festival (Bijvoorbeeld *Poëzie op het scherm*, digitale bewerking poëzie door ontwerpers en dichters samen) i.s.m. Nederlands Letterenfonds en Fonds voor BKVB;
- 4 Vertaaltrajecten en vertaalsymposium tijdens festival voor professionele, semiprofessionele en amateurvertalers (waaronder deelnemers *Rotterdammers vertalen Festivaldichters*);
- 5 Inhoudelijke en adviserende rol bij educatieve trajecten van partners als Passionate Bulkboek, School der Poëzie en Poëziepaleis. Strategische, inhoudelijke en adviserende rol bij Jonge Dichter des Vaderlands, poëzie-ambassadeur voor jongeren tot 18 jaar. Directeur en programmeurs jurylid bij landelijke literaire wedstrijden en directeur docent poëzie schrijven én lezen bij SKVR Schrijversschool.

Ondernemerschap

Het is goed dat poëzie ons soms ontuchttert
Robert Hass

- 1 Verhoging inkomsten via *Betalen naar eigen waardering* bij activiteiten door professionalisering;
- 2 Versterking financiering kernactiviteiten door derden (Prins Claus Fonds, VSBfonds);
- 3 Verdienmodellen rond internationale website, met specifieke apps op basis van unieke archief Poetry International, met betaalsysteem voor specifieke informatie en met een 'geefknop' voor donateurs;
- 4 Inkomsten genereren uit vriendenclub/communities met bijzondere privileges en speciale activiteiten;
- 5 Uitbouw en realisatie partnerships mecenaten, legaten en instellingen buiten culturele sector;
- 6 Verandering attitude met betrekking tot externe financiering activiteiten.

Poetry International is de afgelopen tien jaar uitgegroeid van festivalorganisatie tot kenniscentrum en platform op het gebied van de internationale poëzie. Het hele jaar door kan een internationaal, nationaal en lokaal publiek via een grote variëteit aan activiteiten kennismaken met poëzie van heinde en verre. Al sinds het ontstaan opereert de organisatie op lokale, nationale en internationale schaal. Het festival, jarenlang de enige activiteit, vond en vindt in Rotterdam plaats, biedt altijd ruimte aan de Nederlandse poëzie als deel van de internationale context en haalt de belangrijkste dichters ter wereld van dat moment naar Rotterdam. Die breedte biedt Poetry International ook de komende jaren. Door uitbreiding van het aantal publieksmomenten door het jaar heen en de permanente aanwezigheid op het web met een grote en dynamische collectie poëzie voorzien van audio en clips, wordt Poetry International een dagelijkse vaste waarde in het internationale poëzielandschap.

1 **Poetry International Festival**

*Beroof me van de taal
en ik besta niet meer*
Monika van Paemel

Het Poetry International Festival blijft een festival waar belangrijke internationale dichters en nieuwe poëtische talenten hun opwachting maken in programma's waarin hun werk de volle aandacht krijgt. Maar in de programmering zal ook veel ruimte komen voor publieksparticipatie. Men kan workshops *poëzie lezen* en *schrijven* volgen bij vooraanstaande internationale dichters en vertalers. Wie dat wil kan deelnemen aan wedstrijden die in samenwerking met de SKVR Schrijversschool worden georganiseerd. Een belangrijk onderdeel van het festivalprogramma wordt het in 2011 al als pilot georganiseerde *Rotterdamers vertalen festivaldichters*. Rotterdamers worden aangemoedigd gedichten van festivaldichters van of naar hun eigen taal te vertalen. Een mooie selectie van hun vertalingen krijgt naast de vertalingen door professionele vertalers een plaats op het festival, in voordrachten en discussies waarbij vertalen centraal staat. Zonder poëzievertalers kan Poetry International niet bestaan. Het vak van vertaler en de soms weerbarstige praktijk van de poëzievertaling zal daarom ook op andere manieren veel aandacht krijgen tijdens de komende festivals. Workshops, een symposium, debatten, het zijn allemaal mogelijke vormen om over vertalen te praten en te horen. In samenwerking met vertaalopleidingen ondersteunt Poetry International de ontwikkeling van jonge getalenteerde vertalers.

In de komende festivaledities zoeken we met extra aandacht naar dichters uit landen die een grote vertegenwoordiging in Nederland en met name in Rotterdam hebben. Er wordt aandacht besteed aan (buitenlandse) dichters die aanjager of vertegenwoordiger zijn van ontwikkelingen in de Nederlandse poëzie en dichters die bij jonge dichters en lezers geliefd zijn. In een programma met het Prins Claus Fonds worden dichters uitgenodigd uit de landen waar dit fonds haar aandacht specifiek op richt.

In 2013-2016 kiest Poetry International voor de programmering van meer Nederlandstalige dichters. Dit bevordert de uitwisseling en wederzijdse inspiratie tussen de nationale en internationale poëzie. Alle dichters lezen minimaal twee keer voor en vervullen daarnaast een actieve rol in thematische en bijzondere programma's, bijvoorbeeld met dubbelinterviews, het geven van workshops en masterclasses, het deelnemen aan debatten en het presenteren van programma's.

Een deel van het programma wordt georganiseerd op basis van een thema. Dit thema wordt ontleend aan de actualiteit en kan van inhoudelijke of maatschappelijke aard zijn. In 2013-2016 worden de thema's nog specifiek gekozen aan de hand van de actualiteit op het gebied van cultuur en maatschappij. Poëzie vertegenwoordigt een waarde op zich, maar toont evengoed inhoud die het denken over de hedendaagse werkelijkheid kan scherpen en nuanceren.

Voor de aanstaande liefhebber en de nieuwsgierige, maar niet ingevoerde lezer bij het festival ontwikkelen we mooie laagdrempelige programma's. Dit doen we in samenwerking met organisaties die een grote expertise hebben in het mobiliseren van potentiële liefhebbers. We weten uit ervaring (en zullen daar bij de selectie ook op letten) dat dichters vaak zelf enthousiaste pleitbezorgers zijn van initiatieven die nieuwe liefhebbers en lezers kunnen bereiken. En dat niet alleen om het eigen werk te promoten, maar ook gewoon uit liefde voor het vak.

Het festival behoudt in 2013-2016 de centrale rol binnen de activiteiten van de Stichting Poetry International, maar deze wordt, gelet op het beperktere financiële kader, in een aangepaste, soberder vorm uitgevoerd. Het festival gaat van zeven naar vijf dagen, het aantal activiteiten gaat van 50 naar 35. Aanvullende programmaonderdelen die niet direct behoren tot het kernprogramma, de presentatie van internationale en nationale poëzie, worden geschrapt of afhankelijk gemaakt van externe en incidentele gelden.

De positionering van het Poetry International Festival in Rotterdam

Poetry International laat de komende jaren nadrukkelijk zien dat het een onmisbaar onderdeel is van het Rotterdamse culturele leven. Daarbij staat wisselwerking voorop. Poetry International volgt de ontwikkelingen binnen de stad Rotterdam en zoekt naar een verbinding tussen die ontwikkelingen en het eigen inhoudelijke kader. Rotterdam kent een grote culturele diversiteit met vele internationale gemeenschappen en talen onder zijn inwoners. Met het grote netwerk en de vele talen waarmee Poetry International in contact staat, heeft de organisatie de stad veel te bieden. We brengen internationale dichters uit een specifiek cultuur- of taalgebied in contact met Rotterdammers uit dat gebied en vragen Rotterdammers de poëzie van internationale festivaldichters te vertalen. Het resultaat is een hechtere samenhang tussen Rotterdammers met als zichtbare uitkomst een presentatie van de resultaten tijdens het Poetry International Festival. (zie 4.1 *nieuwe activiteiten voor de Rotterdam*)

In die wisselwerking past ook een verdergaande samenwerking met Rotterdamse instellingen voor wie poëzie een kwalitatieve uitbreiding van het eigen aanbod betekent of met wie zodanig programma's of activiteiten kunnen worden opgezet dat kwaliteit, diversiteit en publieksbereik toenemen. Uitgangspunt daarbij is dat het totaal meer is dan de som der delen. De samenwerking is erop gericht overbodige overlappingen te voorkomen, profielen te versterken en specifieke competenties van de verschillende organisaties wederzijds uit te buiten.

Een veelbelovende samenwerkingsoptie is die met Passionate Bulkboek. De professionaliteit en uitstraling van deze literaire organisatie, het stedelijke en landelijke netwerk en de kennis en ervaring in het bereiken van een jonge doelgroep is een uitstekende aanvulling op onze sterke lokale, nationale en internationale naam en de hoge kwaliteit van onze programma's. Vanaf medio 2011 is een traject in gang gezet om te zien hoe en op welke terreinen we de samenwerking vorm kunnen geven. Mogelijkheden liggen er op gebied van inhoud, educatie, de uitwisseling van kennis en expertise, communicatie en promotie.

Bestaande samenwerkingen met o.a. Dunya Festival, Stichting Worm, CBK Rotterdam, Witte de With Centrum voor Hedendaagse Kunst, de Willem de Kooning- Academie, Tsjechov & Co, SKVR, Rotterdamse onderwijsinstellingen, Roteb, RET, Fotomuseum, Bibliotheek Rotterdam en het Bibliotheektheater, het Gemeentearchief en Lantaren Venster worden gecontinueerd en zo mogelijk uitgebreid. Daar wordt samenwerking met De Unie (Letterenclub) en Dance Works (project rond community arts) aan toegevoegd. Daarnaast zijn we met enthousiasme in gesprek over de organisatie van *Rotterdam Unlimited*, een dynamisch stedelijk festival met internationale uitstraling waarin Poetry International een belangrijke rol speelt.

Poetry International houdt kantoor in de binnenstad, maar heeft niet de beschikking over een eigen podiumplek. Daarom zoeken we bewust naar samenwerking met podia en plekken waar interactie kan ontstaan tussen de poëzie en een publiek. Programma's die we brachten in samenwerking met Arminius en de Paradijkerk verdienen uitbreiding. Met De Unie en andere partners gaan we nieuwe programma's

ontwikkelen, waaronder een regelmatig te houden *Letterenclub*. Deze specifieke samenwerking krijgt al in 2012 vorm. De ambitie van Poetry International om met structurele programmering en profilering vanuit een aansprekend en toegankelijk pand te werken is, ook na het doodgelopen traject rond het *Huis van de internationale festivals* met het Internationaal Filmfestival Rotterdam, niet verdwenen. Het ligt echter niet in de aard van deze aanvraag hier in detail op in te gaan.

De Rotterdamdag

Op de Rotterdamdag tijdens het festival ontmoeten de internationale dichters Rotterdamse dichters, een Rotterdams publiek en de stad. Het festival opent de deuren voor een breed Rotterdams publiek door gerichte communicatie en nauwe samenwerking met Rotterdamse organisaties, zoals Passionate Bulkboek. Gezamenlijk worden Rotterdamprogramma's gerealiseerd, trajecten met en door jongeren opgezet en specifiek educatief aanbod ontwikkeld. Hiermee wordt een directe brug geslagen naar de doelgroep van Passionate Bulkboek, wat tot een verbreding en verjonging van het publiek leidt.

Rotterdam Classics meet Poetry International

Centraal onderdeel van de Rotterdamdag is *Rotterdam Classics meet Poetry International*. In nauwe samenwerking met het Gemeentearchief worden zeldzame en bijzondere films gekozen die het unieke karakter van de stad tonen. Deze films worden ruim voor het festival verstuurd naar de festivaldichters met de opdracht de films van een poëtische, gesproken soundtrack te voorzien: De dichter draagt het gedicht gebaseerd op de beelden *live* voor tijdens de vertoning van de film op het festival. De films, voorzien van unieke internationale poëzie, worden weer opgenomen in de archieven van het Gemeente Archief en Poetry International en via Poetry International Web beschikbaar gemaakt voor een breed publiek.

Poëziehoorspel in samenwerking met WORM

Ieder jaar wordt in nauwe samenwerking met WORM een dichter geselecteerd wiens werk zich leent voor een hoorspel. Hierbij vormen taal, de stem van de dichter, de instrumenten en de techniek van de WORM-Radiocrew gelijkwaardige stemmen van een nieuw hoorspel, dat zijn première op het festival kent en vervolgens via een cd-uitgave en de VPRO radio naar een breed publiek wordt gebracht.

Het Gedicht is een Bericht

Het uiterst succesvolle project *Het Gedicht is een Bericht*, waarbij de flanken van de Rotterdamse vuilwagens festivalpoëzie dragen, wordt voortgezet en zelfs uitgebreid. Het project krijgt vorm in meer activiteiten en uitingen van Roteb en de naam Poetry International wordt steviger gecommuniceerd binnen het project. De citaten waarmee de hoofdstukken in dit cultuurplan openen, rijden dagelijks door de wijken van Rotterdam.

Poetry&Art

Sinds 2006 organiseert Poetry International rond het festival een manifestatie van internationale beeldend kunstenaars die werken op het grensvlak van beeld en taal. Inmiddels namen ruim 150 kunstenaars hieraan deel, waaronder bekende kunstenaars als Joseph Kosuth, Lawrence Wiener, Fiona Banner en Jenny Holzer. Om de manifestatie zichtbaarder te maken is een samenwerking gestart met de Rotterdamse galeries. Onder de vlag van Poetry Internationals Poetry&Art presenteren de deelnemende galeries in juni 2012 kunst waarin taal en beeld versmelten. Festivalbezoekers en andere gegadigden halen informatie en de route op bij de festivalbalie en doorkruisen de stad op zoek naar unieke en bijzondere werken op de grens van beeld en taal. Door nauwe financiële en organisatorische samenwerking met het CBK, de Kunsthal en de Rotterdamse galeries is het mogelijk dit project ook binnen een smaller financieel kader te realiseren.

De positionering van het Poetry International Festival in Nederland

De Nederlandse poëzie krijgt in de komende cultuurplanperiode een prominentere rol op het festival, nog steeds het podium met de meeste status voor Nederlandse dichters in eigen land. Het aantal Nederlandse

dichters op het festival wordt verdubbeld. Actuele thema's in de Nederlandse poëzie krijgen op het festival internationale verdieping.

De literaire prijzen die tijdens het Poetry International Festival worden uitgereikt (de C. Buddingh'-prijs voor het beste poëziedebuut en de Brockwayprijs voor de beste vertaling van Nederlandse poëzie) blijven zowel literair als publicitair van groot gewicht. De winnaar van de VSB Poëzieprijs, de toonaangevende prijs voor Nederlandstalige poëzie, maakt jaarlijks deel uit van het festivalprogramma.

Voor de invulling van de themaprogramma's consulteert Poetry International diverse individuele dichters, vertalers en netwerken van Nederlandse dichters, zoals die rond digitale en analoge tijdschriften (b.v. Terras, Tirade, Parmentier, Tortuca), websites (Schwob, Terras) en zalen (Perdu, Onamatopee). Zij worden uitgenodigd een actieve rol op het festival te spelen.

Poetry International organiseert door het jaar heen enkele informele bijeenkomsten met Nederlandstalige dichters in De Unie. Daar wordt gesproken over het festival, over de stand van de poëzie en de letteren in Nederland en Vlaanderen, over ontdekkingen en over gewenste poëzieprogramma's. Hiermee wordt een sterk netwerk opgebouwd dat Nederlandstalige dichters bij de activiteiten van Poetry International betreft. Dit past bij de ambitie om inspiratiebron voor de Nederlandse poëzie te zijn; een platform voor ontmoeting waar je als dichter, of je nu als bezoeker of deelnemer komt, niet kan ontbreken.

De positionering van Poetry International Festival in de wereld

Het Poetry International Festival wordt wereldwijd gezien als een toonaangevend festival. *Poetry International is our Alexandrian Lighthouse*, zegt de directeur van het grootste poëziefestival ter wereld (*Medellin, Colombia*). Het festival staat wereldwijd bekend vanwege de hoge kwaliteit en actualiteit van programmering en organisatie. Uit de contacten met poëziefestivals, -organisaties en dichters wereldwijd blijkt met name de onafhankelijkheid van programmering uniek en beeldbepalend te zijn.

In de komende periode wordt de invloed van partners op de programmering groter. Een voorbeeld is de afspraak om de winnaar van de VSB Poëzieprijs als dichter op het festival uit te nodigen, een ander voorbeeld is de extra aandacht voor dichters uit landen waar het Prins Claus Fonds actief is. De kwaliteit van de poëzie, van het programma en de organisatie blijft altijd leidend.

Poetry International speelt een leidende rol in de *World Poetry Movement (WPM)*, een netwerkorganisatie van meer dan honderd festivals die in juni 2011 in Medellin is opgericht. De organisatie streeft naar afstemming op het gebied van programmering, betere profilering en stelt zich op als platform voor uitwisseling, vertaling en verspreiding van poëzie wereldwijd. Vanaf 2012 gaat de WPM in gesprek met organisaties als UNESCO en de Europese Unie om een krachtige aanwezigheid van poëzie wereldwijd te bewerkstelligen. De rol van Poetry International, als gekozen lid van een vierkoppig managementteam, richt zich met name op de strategie, het netwerk van professionals en de kwaliteit van de poëzie. Daarnaast is Poetry International de vertegenwoordiger van de organisatie voor Europa en heeft samen met Literaturwerkstatt Berlin een leidende rol in het netwerk van Europese poëzie-organisaties.

2. Gedichtendag en de VSB Poëzieprijs

*wie meer wil weten
moet woorden eten*
Gerrit Kouwenaar

Poetry International heeft een sterke en betrouwbare relatie opgebouwd met het VSBfonds: Het fonds financiert alle kosten voor de organisatie van de VSB Poëzieprijs en bijna 50% van de kosten van Gedichtendag. Hieraan is de afspraak gekoppeld om de twee activiteiten in elkaar te schuiven opdat ze elkaar versterken. Met beide activiteiten speelt Poetry International een cruciale rol in het verbreden van de aandacht voor Nederlandstalige poëzie en toont Poetry International zich een actief cultureel ondernemer. Poetry International is (mede-)verantwoordelijk voor instituten als de Dichter des Vaderlands en de Jonge Dichter des Vaderlands, en ondersteunt zo het belangrijke ambassadeurschap van beide-functionarissen voor de poëzie en voor de kracht van poëzie in de reactie op de maatschappelijke actualiteit.

De rol van Poetry International rond Gedichtendag wordt teruggebracht tot de kern. Dit is de inhoudelijke en communicatieve strategie en het bevorderen van efficiency en de samenwerking tussen de vele organisaties op het gebied van de poëzie in Nederland en Vlaanderen. Met betrekking tot de uitreiking van de VSB Poëzieprijs richt de aandacht zich op de zichtbaarheid van de poëzie van de genomineerde dichters door de organisatie van een tournee en de uitreiking in combinatie met een promotie- en perscampagne.

De positionering van Gedichtendag en de VSB Poëzieprijs in Rotterdam

In Rotterdam kiest Poetry International bij uitzondering voor een organiserende rol, met optredens van de schrijver van de Gedichtendagbundel in combinatie met anderen, zoals de Dichter des Vaderlands, de Jonge Dichter des Vaderlands en de winnaar van de VSB Poëzieprijs. Het idee is om Rotterdam uit te laten groeien tot één van de centrale steden van Gedichtendag. Deze ambitie wordt in nauwe samenhang gerealiseerd met Passionate Bulkboek, Boekhandel Van Gennep, De Unie en andere organisaties die zijn vertegenwoordigd in het Stedelijk Letterenoverleg. De eerste presentatie van de genomineerde dichters voor de VSB Poëzieprijs vindt in Rotterdam plaats. In samenwerking met Passionate Bulkboek en Stichting Lezersfeest lezen genomineerde dichters voor op het *Geen Daden Maar Woorden Festival* en het *Lezersfeest*. Daarna bezoeken zij andere steden.

De positionering van Gedichtendag en de VSB Poëzieprijs in Nederland

Met de overkoepelende organisatie van Gedichtendag blijft Poetry International een centrale rol in de zichtbaarheid en de ontwikkelingen in de Nederlandse poëzie spelen. Door het succes van Gedichtendag ligt de druk op de meest bekende dichters in Nederland inmiddels hoog. In overleg met een aantal belangrijke partners, zoals het CPNB en de Poëzieclub, wordt bekeken of het succes van Gedichtendag aanleiding geeft tot uitbreiding naar meerdere dagen.

De VSB Poëzieprijs blijft in 2013-2016 de belangrijkste Nederlandse prijs voor poëzie. In de komende periode worden zowel de prijs als de naam van organisator Poetry International nadrukkelijker gecommuniceerd. Dit houdt versterking van de banden met media en een intensivering van het traject rond de genomineerden in.

De positionering van Gedichtendag en de VSB Poëzieprijs internationaal

Gedichtendag is gericht op het Nederlandse Taalgebied. In eerste instantie richt de aandacht zich op Nederland en Vlaanderen, maar in de komende cultuurplanperiode worden de banden aangehaald met collega's in Suriname, de Antillen en Zuid-Afrika.

De gedichten uit de jaarlijkse Gedichtendagbundel worden vertaald en via het web beschikbaar gesteld. Via speciale nieuwsberichten en een opvallende plek binnen de webomgeving kan een internationaal publiek kennis nemen van het werk van toonaangevende Nederlandse dichters.

De winnaar van de VSB Poëzieprijs is automatisch te gast op het Poetry International Festival. Hij/zij komt er in contact met internationale dichters, internationale poëzieprofessionals en organisatoren van festivals en evenementen in het buitenland. Poetry International biedt de winnaar van de VSB Poëzieprijs zo de ideale springplank naar internationale bekendheid.

Alle activiteiten van het festival kennen een pendant op het web. Alle programma's worden, voorzien van vertalingen, live uitgezonden en zijn ook later nog online te bekijken en te beluisteren. De website geeft uitgebreide informatie in de aanloop naar het festival. Tijdens het festival biedt de site verdieping bij de programma's en kan het publiek festivalprogramma's op afstand volgen. Na het festival zijn hele programma en de reacties daarop via de site op te roepen.

Deze toepassingen voorzien in een duidelijke behoefte, bij het publiek (in de zaal en online) en bij Poetry International zelf. Technologische ontwikkelingen (in hard- en software), nieuwe platforms (tablets, smartphones) en nieuwe gebruiksculturen (sociale media) hebben een ontwikkeling in gang gezet die culturele instellingen veel mogelijkheden biedt om zich directer, intensiever en inhoudelijker met het publiek te verstaan. Poetry International ziet een belangrijke opdracht in het creëren van een internetomgeving die evenzeer presentatieplatform, laboratorium, ontmoetingsplaats, bibliotheek en museum als evenementenomgeving zal zijn.

Om deze redenen en om het beheer en de samenhang van onze digitale diensten te stroomlijnen zijn we in 2011 begonnen met het ontwikkelen en bouwen van een nieuwe website, die bron van informatie is voor de activiteiten die Poetry International organiseert, die toegang biedt tot het complete archief van Poetry International en op dat archief ontwikkelde diensten en services.

Het streven is om zoveel mogelijk archiefmateriaal online te zetten. Al het materiaal wordt op verschillende manieren ontsloten en beschikbaar gesteld binnen diverse applicaties voor zowel algemeen als educatief gebruik, voor zowel een standaard webomgeving als voor tabletcomputers en smartphones. Het aanbieden van deze enorme hoeveelheid materiaal is een belangrijke schakel in de opdracht die Poetry International zich stelt om de wereld ontvankelijk te maken voor goede poëzie: veel gedichten, thematisch ontsloten, die gemakkelijk kunnen worden opgeroepen en genoten. Maar net zo belangrijk is het 'verhaal' rond de poëzie, een verhaal dat door lezers en internetgebruikers wordt aangevuld en geïnterpreteerd. Dat laatste geschiedt niet perse op een analytische of literatuurkritische manier, maar vanuit de eigen leeservaring, het eigen culturele kader. Een kader waar ook film, toneel, muziek en beeldende kunst in passen.

In het denken over een digitaal toegankelijke poëziesamenvatting heeft Poetry International al enige tijd geleden de ambitie getoond om op termijn met enkele collega-instituten in het buitenland een portal op te zetten waarin de belangrijkste online poëziesamenvattingen verenigd en wereldwijd bereikbaar worden. Poetry International heeft dat plan al eerder gepresenteerd aan Literaturwerkstatt (Berlijn), The Poetry Archive (Londen), The Poetry Foundation (Chicago) en de Scottish Poetry Library (Edinburgh). Deze instellingen tonen zich enthousiast voor dit idee. De komende tijd zal Poetry International ook de mogelijkheden voor internationale financiering van dit plan onderzoeken.

Met zo'n World Wide Poetry Website (WWPW) ontstaat een poëziedomein dat in kwantiteit en kwaliteit zijn gelijke niet kent. Het mooie van het WWPW is de bereikbaarheid van enorme hoeveelheden poëzie voor een grote groep liefhebbers; zowel technisch gezien, via een snel werkende site met een goed zoekstelsel en een heldere weergave, als door het zoveel mogelijk ontbreken van financiële barrières ten aanzien van het gebruik.

Om de band met de stad zichtbaar en blijvend te versterken organiseert Poetry International drie nieuwe, specifiek op de stad gerichte projecten die bijdragen aan de zichtbaarheid van poëzie in Rotterdam.

Rotterdamers vertalen festivaldichters

Gedichten roepen beelden op, zetten je aan het denken en kunnen je wereld veranderen. Taal is echter ook een belangrijke factor in communicatie, draagt bij aan het formuleren en begrijpen van opvattingen en via vertalingen krijgen we toegang tot 'vreemde' culturen. Het project *Rotterdamers vertalen festivaldichters* draagt bij aan begrip over en weer tussen Rotterdamers en voorziet in een lacune die de afgelopen jaren in de Rotterdamse literaire sector is ontstaan: de relatieve onzichtbaarheid van veeltaligheid binnen de stedelijke letteren. Elk jaar, zodra de deelnemende dichters aan het festival bekend zijn, wordt hun poëzie in de oorspronkelijke taal gepresenteerd aan diverse Rotterdamse culturele verenigingen en organisaties met de vraag de gedichten van hun taal naar het Nederlands te vertalen of vice versa. Van januari tot eind mei zijn er diverse presentaties waarbij de vertalers hun *work in progress* aan elkaar en het publiek presenteren. In werksessies leren de deelnemers via woordbetekenissen veel over elkaars cultuur. Voorbeelden van deze presentaties zijn het Poetry-programma binnen het Dunya Festival, presentaties in De Unie (zie alinea hieronder) en de literaire programmering van het Bibliotheektheater. Uiteindelijk presenteren de vertalers hun werk op het festival tijdens een ontmoeting met het publiek, de dichters en alle andere vertalers. Ook na het festival vormen ze een belangrijk netwerk voor Poetry International.

Letterenclub in De Unie

In samenwerking met Poetry International, Passionate Bulkboek en Boekhandel Van Gennep gaat de Unie een vaste plek in de programmering bieden voor poëzie en literatuur. Minimaal vier keer per jaar wordt een programma gemaakt waarin de krachten worden gebundeld.

Dichters uit het Poetry-netwerk die normaal gesproken Rotterdam niet aandoen buiten het festival om, vinden er een logische plek naast de winnaar van de *Write Now* wedstrijd voor jong aanstormend literair talent, een productie van Passionate Bulkboek. In de aanloop naar het Poetry International Festival en het *Geen Daden Maar Woorden Festival* worden voorproefjes en thematische voorbeschouwingen georganiseerd en de Rotterdamse culturele verenigingen presenteren alvast vertalingen van het werk van festivaldichters. Met deze samenwerking behoren vermeende schotten tussen de verschillende literaire publieksgroepen en literaire uitdrukkingsvormen in Rotterdam tot het verleden. Programma's in De Unie tonen de veelzijdigheid, het hoge niveau, de onafhankelijkheid en het lokale, nationale en internationale belang van de literatuur in Rotterdam.

Poet in Transit

Als aanvulling op de Stadsdichter nodigt Poetry International een internationale dichter uit om zich gedurende een jaar (van juni tot en met juni) nadrukkelijk tot de stad te verhouden. Dit past uitstekend in een stad die de thuisbasis is van toonaangevende internationale literaire festivals als Dunya en het Poetry International Festival. Gedurende dat jaar bezoekt hij/zij geregeld de stad en neemt deel aan stedelijke programma's zoals debatten, programma's rond de leerstoel letteren en presentaties van Poetry International en samenwerkingspartners. Daarnaast geeft hij/zij een visie op de stad in diverse media en gaat in debat met de stadsbewoners via de website van Poetry International.

Het werk van de dichter staat centraal bij gerichte educatieve- en vertaaltrajecten op en rond het festival. Bij de selectie van de dichter wordt gekeken naar kwaliteit, de bereidheid tot een actieve rol en een gedeelde herkomst met een groot deel van de bevolking van Rotterdam.

De veranderende samenleving en de daaruit voortkomende kijk op kunst en cultuur, voedt de ambitie om ook in de toekomst voor een breed publiek kennis van en enthousiasme voor goede poëzie te bevorderen. Het financiële kader dat thans opdoemt, lijkt de organisatie echter tot andere keuzes te dwingen: het afstoten van taken en verantwoordelijkheden en een sterk versoberde herijking van een minimaal aantal activiteiten ligt daarbij meer voor de hand.

Misschien wonderlijk dat we in onze ambitie meer willen gaan doen dan we nu al deden. Maar meer doen betekent ook de dingen anders doen. We gaan bestaande activiteiten versoberen, zonder overigens op de kwaliteit in te leveren. We gaan ze nog efficiënter aanpakken dan we al deden. Via een intensief traject met Cultureel-Ondernemen zoeken we naar nieuwe verdienmodellen binnen de website, zoals betaalde applicaties, een donatiebutton, een webshop, etcetera. We zetten meer in op samenwerking ook binnen bestaande activiteiten en we zoeken met die samenwerking ook bewust publieksverbreding. En we zullen de inzet van een (kleiner) kernteam en de toegewijde freelancers, stagiaires en vrijwilligers als een vliegwiel laten werken in het genereren van inhoud en attractiviteit.

Het digitale beleid en de educatieve onderdelen van de programma's van Poetry International bewijzen wat het Ministerie van OCW voor de cultuurplanperiode 2009-2012 al vaststelde: Poetry International verdient een plaats in het bestel als kenniscentrum en platform voor nationale en internationale poëzie. Ook in 2013-2016, binnen een nieuw financieel kader, zal Poetry International invulling geven aan die maatschappelijke opdracht. Poetry International is en blijft een actief, analoog en digitaal platform voor de stad, het land en de wereld, waarin de ontmoeting met, het enthousiasme voor en de kennis van poëzie centraal staan. Dit betekent niet alleen een duidelijke voorttrekkersrol binnen de stedelijke en landelijke letteren maar ook een heldere rol binnen het onderwijs; niet alleen een baken in de nationale professionele wereld van de poëzie maar ook een actieve, centrale rol in de ontwikkelingen van de poëzie wereldwijd.

Poetry International speelt wereldwijd, maar ook voor dichtend Nederland, een inhoudelijke rol van de eerste tot de laatste stap. Dit doen we altijd in samenwerking met gespecialiseerde organisaties. Van poëziewedstrijden en de verkiezing van de Jonge Dichter des Vaderlands naar de C. Buddingh'-prijs voor het beste poëziedebuut. Van de begeleiding van de Jonge Dichter des Vaderlands tot de trajecten rond de genomineerden van de VSB Poëzieprijs. Van de Gedichtendagactiviteiten en de ondersteuning van de Stadsdichter en de Dichter des Vaderlands naar de presentatie van Nederlandse dichters op het festival. Van de prijsuitreiking van de VSB Poëzieprijs tot de internationale presentatie van de winnaar daarvan. De activiteiten van Poetry International vormen gezamenlijk een keten, waarin het Rotterdamse, Nederlandse en internationale poëziepubliek vanaf de eerste confrontatie met poëzie kan doorgroeien naar een frequent bezoek aan het festival en de internationale website.

E Communicatie

*To have great poets,
There must be great audiences too*
Walt Whitman

korte terugblik

In de periode 2009-2012 is de communicatie van Poetry International verder geprofessionaliseerd. Een bestaand en een potentieel publiek werd gericht aangesproken, waarbij de samenwerking met partners in het culturele veld, de directe en heldere digitale communicatie, de focus op de inhoud van de (afzonderlijke) activiteiten en de verlaging van de drempel om het festival te bezoeken (betalen naar eigen waardering) werden verkozen boven de klassieke publicitaire middelen. Dit heeft geleid tot een flinke groei van festivalbezoekers (tot 5500 in 2009), van de bezoekers van de internationale website (6000 per dag) en bezoekers van de andere activiteiten van Poetry International.

Kernpunten en doelstellingen van communicatiebeleid 2013-2016

Kernpunten van het communicatiebeleid voor de komende periode zijn inhoud, samenwerking en digitale communicatie. De afdeling communicatie wordt nauw betrokken bij de programmering van meer participerende activiteiten die publiek genereren, zoals workshops *poëzie lezen* en *schrijven* of programma's rond het vertaalsymposium.

Afhankelijk van het specifieke programma wordt er op lokaal, nationaal of internationaal gebied nauw samengewerkt. Dit varieert van de SKVR en Passionate Bulkboek op lokaal vlak, de Poëzieparaplu en Stichting CPNB op landelijk gebied en Antwerpen Boekenstad of Literaturwerkstatt Berlin op internationaal gebied. Het digitale webdomein van Poetry International, waarop alle digitale en analoge activiteiten van Poetry International op een overzichtelijke en herkenbare wijze verbonden worden, vormt de basis voor de communicatie met de verschillende doelgroepen.

Als gevolg van een forse daling van financiële middelen zullen we in 2013-2016 afzien van grote publiekscampagnes middels flyers en posters.

Het communicatiebeleid richt zich in 2013-2016 op de volgende doelen:

- 1 Bezoek festival naar het niveau van het succesjaar 2009 (5500 bezoeken);
- 2 Groei aantal bezoekers van centrale website naar 7000 bezoekers per dag;
- 3 Aantoonbare groei aantal deelnemende organisaties en publiek Gedichtendag;
- 4 Totstandkoming effectieve evaluatiemethode voor structurele publiekscijfers.

Doelgroepen

Poetry International richt zich als vanouds op (potentiële) poëziefhebbers en op professionals uit de wereld van de poëzie. We onderscheiden de volgende doelgroepen:

- 1 Het geïnteresseerde lokale, nationale en internationale publiek dat we kennen (en dat ons kent) of dat nieuwsgierig is naar wie we zijn en waarmee één op één wordt gecommuniceerd via nieuwsbrieven, abonnementen op digitale magazines, lessuggesties, via facebook en twitteraccounts;
- 2 Nationale en internationale poëzieprofessionals, zoals dichters, vertalers, uitgeverijen, boekverkopers en bibliotheken, literaire organisaties en festivals (de 100 bij the World Poetry Movement aangesloten festivals), het redactorennetwerk van Poetry International Web en literaire journalisten;
- 3 Publiek dat op georganiseerde wijze betrokken is bij taalontwikkeling of taalonderwijs of voor wie taal als onderdeel van hun culturele identiteit een belangrijke rol speelt. Deze groep varieert van taaldocenten, vertegenwoordigers en cursisten van buitenlandse culturele instituten (Goethe Institut, Dante Alighieri, Instituto Cervantes, Alliance Française), ambassades, consulaten, tot de drijvende krachten achter organisaties op basis van culturele herkomst, zoals de Marokkaanse of Russische vereniging;
- 4 Partners uit het culturele veld in Rotterdam en bezoekers van collega-instellingen.

Communicatie in Rotterdam

Poetry International breidt zijn activiteiten in Rotterdam uit en doet dat vooral in samenwerking met andere instellingen. Dat betekent dat Poetry International ook de communicatie vaak in samenspraak met partnerinstellingen zal doen. Dat geldt voor de gezamenlijke festivalprogramma's, het programma rond Gedichtendag en de drie tot vier avonden in De Unie die samen met Passionate Bulkboek, Boekhandel van Gennep en De Unie worden georganiseerd. Communicatie in gezamenlijk verband biedt de mogelijkheid in te zetten op de doorstroom van publiek van de ene naar de andere activiteit. Maar ook zal inhoudelijke samenwerking de uitwisseling van publiek ten goede komen. Wie bij Passionate Bulkboek begint, vindt ook snel de kwaliteit van Poetry International.

Communicatie in Nederland

De VPRO is mediapartner van Poetry International en met name in de communicatie voor het Poetry International Festival. VPRO-gids en Poetry International maken samen een festivalbijlage bij de gids die naar meer dan 240.000 huishoudens wordt verspreid, aangevuld met circa 6.000 adressen uit het klantenbestand van Poetry International en een extra culturele verspreiding van 10.000 exemplaren.

De samenwerking met de VPRO wordt aanvullend ondersteund door uitgebreide aandacht op de website boeken.vpro.nl, aanbiedingen aan leden en veel aandacht in VPRO programma's op radio en televisie. De communicatie van het festival wordt verder grotendeels georganiseerd vanaf het nieuwe, digitale platform.

In de communicatie rond Gedichtendag richt Poetry International zich voortaan op de inhoud en de strategie. Stichting CPNB heeft laten weten voor zichzelf een taak te zien in de promotie van poëzie en is bereid om de uitvoerende communicatie rond Gedichtendag te verzorgen.

De communicatie rond de VSB Poëzieprijs wordt in nauwe samenwerking met het VSBfonds en de diverse participerende festivals gerealiseerd. De focus ligt op de nationale versteviging van de VSB Poëzieprijs en de aandacht voor de poëzie van de genomineerden. Naast een campagne, gericht op een breed publiek, kent de prijs gerichte media-aandacht, bijvoorbeeld met de door de NTR geproduceerde televisiespecial *Morgen Gedichtendag* op de avond van de uitreiking van de prijs.

Communicatie Internationaal

De internationale communicatie verloopt langs twee sporen. De website communiceert met gedichten, vertalingen, beschouwingen en contextinformatie op inhoudelijke wijze met een wereldwijd publiek en toont de kracht van Poetry International ten voeten uit. In de aanloop naar het festival is er volop aandacht voor de poëzie van de festivaldichters, met voorpublicaties en beschouwingen, voor het festivalthema en de speciale programma's.

Via het netwerk dat aan Poetry International (partnerfestivals, dichters die ooit op het festival stonden, World Poetry Movement, vertalers) en de website (redacteuren buitenland) verbonden is, worden professionals in de poëzie van over de hele wereld aangespoord om naar Rotterdam te komen. Dit doen we door directe digitale mailingen en via *social media*.

Met Vlaanderen bestaat een intensieve samenwerking. Gedichtendag is een samenwerking met Stichting Lezen Vlaanderen en zorgt voor veel exposure van de activiteiten van Poetry International aldaar. Ook de samenwerking met het Felix Poetry Festival Antwerpen en de campagne en tournee die Poetry International organiseert in het kader van de VSB Poëzieprijs maken Poetry International daar goed zichtbaar.

Evaluatiesystematiek

In de periode 2013-2016 zijn de bezoekcijfers voor de meeste activiteiten van Poetry International goed vast te stellen. De focus op communicatie vanuit de basis van de centrale website versterkt de mogelijkheid tot nauwkeurige bereikcijfers. Dit geldt nog niet voor de bezoekers van de activiteiten in het kader van Gedichtendag. In nauwe samenwerking met het VSBfonds ontwikkelt Poetry International voor Gedichtendag en het traject rond de VSB Poëzieprijs in de komende jaren een effectieve evaluatiemethode.

Concerncommunicatie

De variatie aan activiteiten van Poetry International vereist een grondige onderlinge afstemming. De in 2012 op te leveren nieuwe website wordt het fundament onder de digitale communicatie. Naast informatie over alle activiteiten treft de bezoeker daarop het uitgebreide archief aan.

De hierboven geschetste aanscherping en actualisering van de communicatie en de belangrijke rol die internettoepassingen daarin gaan vervullen vragen om een herijking van de huidige huisstijl. De eventuele update van de huisstijl krijgt ook in 2012 zijn beslag.

F **Educatie en talentontwikkeling** *Er zijn drie opleidingen die leren ontleden en kijken: biologie, de kunstacademie en de poëzie.*

Midas Dekkers

Educatie

Poetry International wil graag in en buiten Rotterdam het besef aanwakkeren dat taal prachtig materiaal is. Dat doen we met name met het vertaalproject *Met Andere Woorden*, maar ook met andere educatieve projecten.

De aandacht voor poëzie in het onderwijs richt zich met name op het zelf schrijven van poëzie. Poetry International is er van overtuigd dat je kennis van het genre nodig hebt om de inhoud te begrijpen en kennis van het materiaal (in dit geval de taal) om het te kunnen gebruiken. Niet alleen in poëzie, maar ook in andere communicatievormen. Poetry International ziet het als haar taak mensen te stimuleren om poëzie te lezen.

Die ambitie moet worden ingepast binnen de mogelijkheden en middelen die Poetry International heeft: goede plannen en projecten, die weinig financiële middelen en tijd vergen. Binnen de organisatie en het netwerk van Poetry International is genoeg inhoud en kennis voor handen om in te zetten bij de ontwikkeling van educatieve programma's. Poetry International richt zich op het faciliteren van lesprogramma's en ontmoetingen. Voor organisatie en communicatie van de educatieve programma's doet Poetry International een beroep op haar partners uit het onderwijs (scholen, opleidingsinstituten, de Vertalersvakschool en andere vertaalopleidingen, vakgroepen verbonden aan Nederlandse universiteiten) en uit de cultuur (Passionate Bulkboek, Poëzieclub, Poëzieparaplu en het Expertisecentrum Literair Vertalen). Een voorbeeld is de inhoudelijke steun die Poetry International verleent aan Passionate Bulkboek bij hun ambitie om de taalvaardigheid en literaire competenties bij VO-leerlingen in Rotterdam te verhogen.

Andere educatieve projecten

Dichter in het Web is een interactieve digitale leeromgeving waarbinnen gebruikers bekend worden gemaakt met intertekstuele en extratekstuele eigenschappen van een gedicht. Rond het gedichtendagthema worden lessuggesties geschreven die de docent (BO, VMBO en VO) in zijn klas kan gebruiken. De lessenreeks *Het gedicht is een bericht* is opgebouwd rond het leven en werk van een dichter van het zuidelijk halfrond. De lessen beginnen met het kijken naar een film (samenwerking met Ro Theater) over een Roteb-vuilnisman die poëzie gaat schrijven. De lessen draaien om poëzie, maar geven ook veel inzicht in de sociaal-maatschappelijke situatie van de dichter. Voor de opdrachten in dit lesprogramma wordt gebruik gemaakt van diverse moderne media.

Louder than a bomb is een enthousiasmerende geëngageerde film over jongeren in Amerikaanse suburbs die zich op *poëziebattles* storten. Poetry international organiseert vertoningen van de film en biedt lessuggesties en ondersteuning aan docenten.

Talentontwikkeling

Om te vertalen moet je naar boven kijken

Swetlana Geier

Poetry International heeft altijd oog gehad voor nieuwe ontwikkelingen binnen de poëzie. We brachten de *slam poets* op het festival toen deze vorm van *performance poetry* opkwam. We zijn enkele jaren geleden begonnen programma's te maken met (jonge) dichters en kunstenaars die vooral de digitale ontwikkelingen in hun werk betrekken en laten zien hoe poëzie en technologie kunnen worden gecombineerd. Deze programmajijn wordt gecontinueerd en uitgebreid met initiatieven die de vertaling zijn van nieuwe maatschappelijke, culturele of technologische trends in de poëzie.

Door het uitbouwen van de bestaande en nieuwe samenwerking met diverse Kunstacademies (Rotterdam, Breda, Den Haag en Amsterdam), waarbij de relatie tussen taal en beeld centraal staat, ontstaat een nieuwe dynamiek. Het festivalprogramma wordt binnen een bepaalde cursusperiode centraal gesteld, directie en programmeurs geven gastcolleges en de studenten verhouden zich vervolgens zichtbaar tot het festival. Daarnaast zijn directie en programmeurs actief als juryleden bij nationale en internationale manifestaties of geven les in het schrijven en lezen van poëzie (bijvoorbeeld op de SKVR Schrijversschool).

Met Andere Woorden

Vertalen is de meest indringende vorm van lezen. In 2011 is het project *Met Andere Woorden* gestart, dat vertalers in spé moet aanmoedigen het poëzievertalen tot hun vak te maken, en jonge professionals verder helpt. Ook zet het liefhebbers aan tot het vertalen (en dus intensief lezen) van poëzie. Hierdoor krijgen ze inzicht in de opbouw, de structuur en de inhoud van gedichten. Deelnemers vertalen, individueel of onder leiding van een docent, werk van festivaldichters uit of naar de taal van hun keuze, kunnen een masterclass of workshop bezoeken en worden uitgenodigd het vertaalproces af te ronden met een werksessie met de festivaldichter en de festivalvertaler. Op termijn zal zo'n traject worden afgesloten met de uitreiking van een vertaalstimuleringsprijs.

De ambitie om de activiteiten van Poetry International in Rotterdam steviger te verankeren leidt tot de keuze om het project *Met Andere Woorden* in Rotterdam wél intensief ondersteunend uit te voeren. Deelnemende organisaties en personen worden actief en direct benaderd en er worden momenten gecreëerd waarin deelnemende Rotterdammers uitvoerig kwesties met betrekking tot hun vertalingen en verschillen tussen talen en culturen met elkaar kunnen bespreken. Dat draagt bij aan de taalbeheersing van Rotterdammers en levert, naast kennis over poëzie en poëzievertalen, inzichten en wederzijds begrip op.